

QUAN HỆ ĐỐI TÁC CHIẾN LƯỢC TOÀN DIỆN THỜI ĐẠI MỚI GIỮA TRUNG QUỐC VÀ NGA TRÊN LĨNH VỰC CHÍNH TRỊ - NGOẠI GIAO GIAI ĐOẠN 2019-2025

PGS, TS. NGUYỄN THỊ QUẾ

Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

ThS. NGUYỄN VĂN TÂN

Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn

● **Tóm tắt:** Quan hệ Đối tác chiến lược toàn diện thời đại mới giữa Trung Quốc và Nga giai đoạn 2019-2025 đã phát triển mạnh mẽ và liên tục được củng cố. Trong bối cảnh toàn cầu đầy biến động, sự hợp tác chặt chẽ giữa hai quốc gia đã trở thành nhân tố quan trọng góp phần duy trì ổn định khu vực và định hình lại trật tự thế giới. Các cuộc gặp cấp cao giữa Chủ tịch Tập Cận Bình và Tổng thống V.Putin đã đóng vai trò then chốt trong việc xây dựng và phát triển mối quan hệ đối tác chiến lược này. Thông qua các cuộc gặp, hai bên không chỉ đạt được những thỏa thuận quan trọng về kinh tế và năng lượng mà còn củng cố các cam kết chiến lược về quốc phòng, an ninh, văn hóa và giáo dục.

● **Từ khóa:** Quan hệ Trung Quốc - Nga; Chính trị - ngoại giao; Đối tác chiến lược toàn diện thời đại mới; Giai đoạn 2019-2025.

1. Thực trạng quan hệ “Đối tác chiến lược toàn diện thời đại mới” Trung Quốc - Nga trên lĩnh vực chính trị - ngoại giao giai đoạn 2019-2025

Trong giai đoạn 2019-2025, Chủ tịch Tập Cận Bình và Tổng thống V.Putin đã tiến hành nhiều cuộc gặp cấp cao, thể hiện rõ sự quan tâm đặc biệt của cả hai nhà lãnh đạo đối với việc củng cố và phát triển quan hệ Đối tác chiến lược toàn diện giữa Trung Quốc và Nga. Các cuộc gặp này không chỉ diễn ra ở

Trung Quốc và Nga mà còn ở nhiều quốc gia khác trong khuôn khổ các diễn đàn quốc tế như: Tổ chức Hợp tác Thượng Hải (SCO) và Nhóm các nền kinh tế mới nổi hàng đầu thế giới (BRICS). Đặc biệt, giai đoạn 2021-2025, khi đại dịch Covid-19 bùng phát và tình hình quốc tế ngày càng phức tạp, các cuộc gặp trực tuyến giữa hai nhà lãnh đạo đã trở thành một phương thức quan trọng để tiếp tục duy trì đối thoại và hợp tác. Sự linh hoạt này cho thấy quyết tâm của cả hai nhà lãnh đạo trong việc

thúc đẩy quan hệ đối tác song phương, bất chấp những trở ngại về địa lý và ngoại giao.

Các chuyến thăm cấp cao trong giai đoạn 2019-2025 đã đánh dấu sự phát triển vượt bậc trong quan hệ Trung Quốc - Nga, thể hiện qua hàng loạt tuyên bố chung và các cuộc đối thoại quan trọng. Trên cơ sở quan hệ Đối tác chiến lược toàn diện thời đại mới, hai quốc gia không chỉ mở rộng hợp tác song phương mà còn gia tăng ảnh hưởng trên trường quốc tế. Các tuyên bố chung và đối thoại cấp cao trong giai đoạn này phản ánh sự hợp tác đa lĩnh vực, bao gồm: Chính trị, kinh tế, quốc phòng, an ninh và văn hóa. Trong bối cảnh cục diện thế giới đang chuyển dịch theo hướng đa cực, Trung Quốc và Nga đã phối hợp nhằm củng cố vị thế của mình trong hệ thống quốc tế. Quan hệ song phương giữa hai nước được củng cố thông qua nhiều tuyên bố mang tính định hướng chiến lược, góp phần định hình cấu trúc địa chính trị khu vực và toàn cầu.

Trong chuyến thăm Nga vào tháng 6-2019, Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình và Tổng thống Nga V.Putin đã ký “*Tuyên bố chung về tăng cường quan hệ Đối tác chiến lược toàn diện thời đại mới*”. Tuyên bố này đánh dấu một giai đoạn phát triển mới trong quan hệ song phương, phản ánh sự gắn kết chiến lược giữa hai cường quốc trong bối cảnh áp lực gia tăng từ Mỹ và các nước phương Tây. Tuyên bố thiết lập khuôn khổ hợp tác toàn diện, tập trung vào các lĩnh vực quan trọng như: Kinh tế, năng lượng, khoa học - công nghệ và an ninh. Hai bên cam kết thúc đẩy phối hợp trong các vấn đề quốc tế, thúc đẩy cải cách hệ thống quản trị toàn cầu và bảo vệ lợi ích chung. Điểm nhấn nổi bật là sự hợp tác trong công nghệ cao, bao gồm: Trí tuệ nhân tạo (AI) và kinh tế số, cùng với cam kết tăng cường giao

lưu văn hóa và giao lưu nhân dân. Ý nghĩa của tuyên bố vượt ra ngoài quan hệ song phương, thể hiện sự tin cậy lẫn nhau và khẳng định vai trò trung tâm của Trung Quốc và Nga trong việc định hình trật tự quốc tế đa cực dựa trên luật pháp quốc tế và các nguyên tắc công bằng. Đây là bước tiến quan trọng, đặt nền móng cho một kỷ nguyên mới trong hợp tác giữa hai nước Trung Quốc và Nga, đồng thời tạo yếu tố ổn định trong bối cảnh quốc tế đầy biến động. Tuyên bố này phản ánh tầm nhìn chiến lược và cam kết lâu dài của hai quốc gia trong việc định hình thế kỷ XXI.

Ngày 11-9-2020, tại Matxcova, Bộ trưởng Ngoại giao Trung Quốc Vương Nghị đã gặp người đồng cấp Nga Sergei Lavrov trong khuôn khổ một cuộc họp của Tổ chức Hợp tác Thượng Hải (SCO). Hai bên đã ra “*Tuyên bố chung năm 2020*” nhằm nhấn mạnh hợp tác toàn diện để ứng phó với đại dịch Covid-19, ủng hộ Tổ chức Y tế thế giới (WHO), phản đối chính trị hóa đại dịch và kêu gọi tăng cường hợp tác quốc tế để giải quyết khủng hoảng y tế toàn cầu. Tuyên bố này phản ánh sự gắn kết chiến lược giữa hai quốc gia, đồng thời là biểu tượng của sự đoàn kết quốc tế trong bối cảnh thế giới đang trải qua những biến động và bất ổn sâu sắc. Đại dịch Covid-19 bùng phát trên toàn cầu đã gây sức ép nghiêm trọng lên hệ thống y tế và kinh tế của các quốc gia, trong đó có Nga và Trung Quốc. Trước tình hình đó, hai nước đối mặt với nhu cầu cấp bách trong việc kiểm soát dịch bệnh, bảo vệ sức khỏe cộng đồng và duy trì ổn định kinh tế - xã hội thông qua hợp tác song phương. Hai bên đã thực hiện nhiều bước hợp tác cụ thể, bao gồm chia sẻ dữ liệu y tế và kinh nghiệm phòng, chống dịch, cung cấp hỗ trợ về thiết bị y tế và cùng phát triển vaccine. Sự phối hợp này không chỉ giúp

kiểm soát hiệu quả dịch bệnh trong nước mà còn gia tăng uy tín quốc tế của cả hai quốc gia. Hợp tác ứng phó với đại dịch Covid-19 đã củng cố lòng tin chiến lược giữa Trung Quốc và Nga, đồng thời gửi đi thông điệp mạnh mẽ về sự đoàn kết quốc tế. Tuyên bố này thể hiện vai trò lãnh đạo của hai nước trong việc giải quyết các thách thức toàn cầu, góp phần định hình trật tự thế giới mới sau đại dịch Covid-19, với trọng tâm là trách nhiệm và hợp tác quốc tế¹.

Tháng 7-2021, trong Báo cáo thường niên năm 2021 do Hội đồng Đối ngoại Nga về các vấn đề quốc tế (RIAC) kết hợp với Viện Nghiên cứu Viễn Đông (thuộc Viện Hàn lâm Khoa học Nga) và Viện Nghiên cứu quốc tế (thuộc Đại học Phúc Đán, Trung Quốc) đã công bố “Đối thoại Nga - Trung Quốc năm 2021”. Công bố này diễn ra trong bối cảnh kỷ niệm 20 năm ký kết “*Hiệp ước láng giềng tốt đẹp và hợp tác hữu nghị giữa Liên bang Nga và Cộng hòa nhân dân Trung Hoa*”, đồng thời thế giới đang đối mặt với những biến động quốc tế do đại dịch Covid-19, căng thẳng địa chính trị và cạnh tranh quyền lực toàn cầu. “Đối thoại Nga - Trung Quốc năm 2021” với mục tiêu là củng cố quan hệ Đối tác chiến lược toàn diện, làm sâu sắc hơn hợp tác song phương trong bối cảnh áp lực từ phương Tây về các vấn đề nhân quyền, chính trị và kinh tế. Nga và Trung Quốc cùng chia sẻ quan điểm về nhu cầu thúc đẩy một trật tự thế giới đa cực, công bằng hơn. “Đối thoại Nga - Trung Quốc năm 2021” tập trung vào đánh giá động lực của tương tác kinh tế, khoa học và giáo dục song phương trong giai đoạn này. Các khuyến nghị thiết thực được đưa ra nhằm khắc phục những xu hướng tiêu cực có thể xảy ra và đưa quan hệ đối tác lên một tầm cao mới. Đối thoại đã làm nổi bật sự đồng thuận chiến lược và sự

hội tụ lợi ích giữa hai nước trong việc thúc đẩy các giá trị bình đẳng, chủ quyền quốc gia và hợp tác đa phương. Nga và Trung Quốc cam kết gia tăng giao lưu văn hóa, khoa học và đầu tư, nhấn mạnh vai trò của hợp tác kinh tế và quốc phòng như các trụ cột chính trong quan hệ song phương. “Đối thoại Nga - Trung Quốc năm 2021” không chỉ củng cố mối quan hệ giữa hai nước mà còn gửi đi thông điệp mạnh mẽ về sự đoàn kết trước áp lực từ phương Tây. Đây là nền tảng để định hình một trật tự quốc tế mới dựa trên các nguyên tắc công bằng và bình đẳng, thể hiện sự chuyển dịch quan trọng trong quan hệ quốc tế thế kỷ XXI².

Ngày 4-2-2022, trong chuyến thăm Trung Quốc của Tổng thống Nga V.Putin nhân dịp khai mạc Thế vận hội mùa Đông Bắc Kinh, Nga và Trung Quốc đã ký Tuyên bố chung năm 2022: “*Tuyên bố chung giữa Cộng hòa nhân dân Trung Hoa và Liên bang Nga về quan hệ quốc tế và phát triển bền vững toàn cầu trong kỷ nguyên mới*”³. Tuyên bố này đánh dấu bước phát triển mới trong quan hệ Đối tác chiến lược toàn diện, phản ánh sự hợp tác sâu rộng trong bối cảnh quốc tế đầy biến động với những thách thức an ninh và cạnh tranh địa chính trị ngày càng gia tăng. Tuyên bố được đưa ra khi trật tự quốc tế đang tái cấu trúc, căng thẳng giữa các cường quốc gia tăng và Nga cùng Trung Quốc chịu áp lực ngày càng lớn từ các nước phương Tây. Hai nước tìm cách định hình một thế giới đa cực, công bằng và dân chủ hơn, khẳng định vai trò của mình trong cấu trúc quyền lực toàn cầu mới. Tuyên bố tái khẳng định cam kết hợp tác trong các lĩnh vực kinh tế, năng lượng, công nghệ cao và an ninh, đồng thời thúc đẩy liên kết chiến lược giữa Sáng kiến “Vành đai và Con đường” (BRI) và Liên minh kinh tế Á - Âu (EAEU).

Cả hai quốc gia nhấn mạnh vai trò trung tâm của Liên hợp quốc và sự cần thiết của cải cách hệ thống quản trị toàn cầu. Tuyên bố củng cố lòng tin chiến lược giữa Nga và Trung Quốc, định vị hai nước như các trụ cột chính trong việc xây dựng các nguyên tắc quan hệ quốc tế mới. Đồng thời, phản ánh tham vọng chung của hai cường quốc Á - Âu trong việc giảm sự phụ thuộc vào các cấu trúc quyền lực truyền thống do phương Tây chi phối, thúc đẩy hòa bình và ổn định khu vực⁴.

Ngày 21-3-2023, tại Matxcova, Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình và Tổng thống Nga V.Putin đã ký “*Tuyên bố chung của Cộng hòa nhân dân Trung Hoa và Liên bang Nga về việc làm sâu sắc hơn quan hệ Đối tác chiến lược toàn diện về phối hợp trong kỷ nguyên mới*”. Sự kiện này diễn ra trong bối cảnh quốc tế biến động mạnh mẽ, với sự chuyển dịch quyền lực và các thách thức địa chính trị ngày càng gia tăng, khẳng định vai trò trung tâm của mối quan hệ Trung Quốc - Nga trong việc định hình trật tự quốc tế mới. Quan hệ Trung Quốc - Nga tiếp tục phát triển ổn định bất chấp áp lực từ phương Tây, đồng thời đối mặt với các vấn đề toàn cầu như: An ninh khu vực, biến đổi khí hậu và cạnh tranh kinh tế. Hai nước hợp tác chặt chẽ trong bối cảnh trật tự quốc tế truyền thống bị thách thức bởi xu hướng đa cực hóa. Tuyên bố nhấn mạnh sự hợp tác toàn diện trong các lĩnh vực: Chính trị, kinh tế, quốc phòng và văn hóa, đồng thời tái khẳng định cam kết phối hợp tại các cơ chế đa phương như: Liên hợp quốc, BRICS và SCO. Đặc biệt, sự tích hợp giữa BRI và EAEU được coi là trọng tâm chiến lược góp phần thúc đẩy kết nối kinh tế khu vực Á - Âu. Tuyên bố củng cố mối quan hệ đối tác chiến lược toàn diện giữa Trung Quốc và Nga không chỉ tăng

cường vai trò và ảnh hưởng của hai quốc gia trên trường quốc tế mà còn gửi thông điệp mạnh mẽ về việc xây dựng một trật tự thế giới đa cực, công bằng và bền vững. Đây là minh chứng cho sự gắn kết chiến lược giữa hai cường quốc, góp phần định hình các nguyên tắc mới trong quan hệ quốc tế và thúc đẩy hòa bình, ổn định toàn cầu trong kỷ nguyên mới⁵.

Ngày 16-5-2024, tại Bắc Kinh, nhân dịp kỷ niệm 75 năm thiết lập quan hệ ngoại giao, Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình và Tổng thống Nga V.Putin đã ra “*Tuyên bố chung về làm sâu sắc hơn quan hệ đối tác chiến lược toàn diện phối hợp trong kỷ nguyên mới*”⁶. Tuyên bố này phản ánh sự gắn kết chiến lược và tầm nhìn chung của hai quốc gia trong bối cảnh quốc tế tiếp tục đối mặt với những thách thức địa chính trị và cạnh tranh quyền lực lớn. Tuyên bố khẳng định cam kết tăng cường hợp tác trên nhiều lĩnh vực, bao gồm: Kinh tế, năng lượng, nông nghiệp, công nghệ cao và đổi mới sáng tạo. Hai bên tái khẳng định vai trò trung tâm của các cơ chế quốc tế như: Liên hợp quốc, BRICS và SCO trong việc thúc đẩy một trật tự thế giới công bằng và dân chủ hơn. Đồng thời, tuyên bố nhấn mạnh tầm quan trọng của đối thoại và đàm phán để giải quyết các xung đột toàn cầu, đặc biệt là vấn đề Ukraina và các thách thức an ninh khác. Tuyên bố này minh chứng cho sự bền vững của quan hệ Trung Quốc - Nga, bất chấp áp lực từ các bên thứ ba. Về kinh tế, sự hợp tác sâu rộng trong lĩnh vực năng lượng và công nghệ cao không chỉ thúc đẩy tăng trưởng mà còn giảm sự phụ thuộc vào các thị trường phương Tây. Trên trường quốc tế, tuyên bố củng cố vai trò lãnh đạo của Trung Quốc và Nga trong việc thúc đẩy trật tự đa cực và cải cách hệ thống quản trị toàn cầu. Tuyên bố

chung năm 2024 không chỉ khẳng định mối quan hệ đối tác chiến lược toàn diện giữa hai nước mà còn gửi thông điệp mạnh mẽ về hòa bình và hợp tác. Hai bên cùng cho rằng, quan hệ Trung Quốc - Nga hiện nay đã vượt qua mô hình liên minh quân sự và chính trị thời Chiến tranh lạnh, không liên kết, không đối đầu và không nhằm vào bất kỳ bên thứ ba nào. Trong bối cảnh thế giới đầy biến động và biến đổi, quan hệ Trung Quốc - Nga đã vượt qua thử thách của những thăng trầm quốc tế, thể hiện sự ổn định, bền vững và hiện đang ở mức cao nhất trong lịch sử⁷.

Tham dự Hội nghị thượng đỉnh SCO (năm 2025), cũng như Lễ kỷ niệm 80 năm chiến thắng phát xít, Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình và Tổng thống Nga V.Putin đã cam kết tăng cường trao đổi cấp cao, hỗ trợ lẫn nhau và phối hợp để phát triển hơn nữa quan hệ song phương trong tương lai⁸.

2. Đánh giá chung về quan hệ “Đối tác chiến lược toàn diện thời đại mới” Trung Quốc - Nga trên lĩnh vực chính trị - ngoại giao giai đoạn 2019-2025

Quan hệ “Đối tác chiến lược toàn diện thời đại mới” Trung Quốc - Nga trên lĩnh vực chính trị - ngoại giao giai đoạn 2019-2025 đã đạt được những thành tựu quan trọng. Hai nước đã nâng cấp mối quan hệ từ “Đối tác phối hợp chiến lược” (năm 1996) lên “Đối tác hợp tác chiến lược toàn diện” (năm 2011) và “Đối tác chiến lược toàn diện thời đại mới” (năm 2019)⁹. Thông qua các cuộc tiếp xúc cấp cao, hai bên không chỉ đạt được nhiều thỏa thuận song phương quan trọng, mà còn thiết lập nền tảng cho lòng tin chính trị và sự gắn kết bền vững. Những cuộc gặp này góp phần định hình hướng đi của quan hệ Trung Quốc - Nga trong bối cảnh quốc tế có nhiều biến động.

Thứ nhất, về phương diện chính trị - ngoại giao, mối quan hệ đối tác chiến lược toàn diện đã giúp hai nước xây dựng lòng tin chiến lược, đẩy mạnh hợp tác trong khuôn khổ các thể chế đa phương như: Liên hợp quốc, SCO và BRICS. Các cuộc đối thoại cấp cao thường xuyên đã tăng cường sự hiểu biết lẫn nhau, đồng thời giúp hai nước phối hợp chặt chẽ trong xử lý các vấn đề khu vực và toàn cầu. Trung Quốc và Nga đều ủng hộ xây dựng một trật tự quốc tế đa cực, công bằng và hợp lý hơn, phản ánh rõ ràng quan điểm chiến lược tương đồng giữa hai bên.

Thứ hai, về lợi ích an ninh - quốc phòng, hai nước đã mở rộng hợp tác quân sự - an ninh thông qua các cuộc diễn tập chung, hợp tác chống khủng bố. Việc tăng cường hợp tác trong lĩnh vực này không chỉ củng cố khả năng phòng thủ khu vực mà còn góp phần tạo thế cân bằng chiến lược trước sức ép từ các liên minh quân sự phương Tây. Đây là một minh chứng rõ ràng cho sự hội tụ lợi ích an ninh của Trung Quốc và Nga trong bối cảnh địa chính trị phức tạp.

Thứ ba, về kinh tế - năng lượng, quan hệ hợp tác giữa hai nước ngày càng mở rộng. Trung Quốc đảm bảo được nguồn cung năng lượng ổn định từ Nga thông qua các dự án lớn như đường ống “Sức mạnh Siberia”. Đồng thời, Nga từng bước đa dạng hóa thị trường xuất khẩu, giảm sự phụ thuộc vào thị trường châu Âu. Hai nước cũng tăng cường thanh toán bằng đồng nội tệ nhằm giảm thiểu rủi ro từ các lệnh trừng phạt tài chính. Những tiến triển này phản ánh sự điều chỉnh chiến lược sâu rộng trong chính sách kinh tế đối ngoại của cả hai quốc gia.

Thứ tư, về yếu tố bối cảnh, trong giai đoạn này, Trung Quốc và Nga đều phải đối mặt với

các sức ép từ phương Tây. Nga chịu các lệnh trừng phạt kinh tế nghiêm ngặt sau cuộc khủng hoảng Ukraina (năm 2014) và chiến sự từ năm 2022, trong khi Trung Quốc bị bao vây bởi các cuộc chiến thương mại, căng thẳng công nghệ và cạnh tranh chiến lược với Mỹ. Chính các thách thức này đã thúc đẩy hai nước tìm kiếm sự đồng thuận chiến lược nhằm tạo thành thể liên kết vững chắc, đối trọng lại sự cô lập và kiềm chế từ bên ngoài.

Thứ năm, về yếu tố con người, sự tin cậy và quan hệ cá nhân bền chặt giữa Chủ tịch Tập Cận Bình và Tổng thống V.Putin đóng vai trò đặc biệt quan trọng. Hai nhà lãnh đạo đã có nhiều cuộc gặp gỡ trong khuôn khổ các chuyến thăm song phương và hội nghị quốc tế, qua đó thống nhất về định hướng chiến lược, tháo gỡ các điểm nghẽn trong hợp tác, đồng thời duy trì ổn định chính trị trong quan hệ song phương. Quan hệ cá nhân này là nhân tố then chốt giúp duy trì sự nhất quán và liên tục trong chính sách đối ngoại giữa hai nước.

Trong giai đoạn 2019-2025, quan hệ “Đối tác chiến lược toàn diện thời đại mới” Trung Quốc - Nga đã đạt được nhiều thành tựu nổi bật trên các lĩnh vực chính trị - ngoại giao, an ninh - quốc phòng, kinh tế - năng lượng và hợp tác quốc tế. Sự phát triển đó bắt nguồn từ áp lực chung từ phương Tây, sự hội tụ về lợi ích chiến lược, cũng như mối quan hệ lãnh đạo gắn bó. Tất cả đã tạo dựng một nền tảng vững chắc cho quan hệ hợp tác lâu dài và bền vững giữa hai cường quốc Á - Âu trong trật tự thế giới đang chuyển biến mạnh mẽ.

Trong giai đoạn 2019-2025, quan hệ chính trị - ngoại giao giữa Trung Quốc và Nga đã ghi nhận nhiều bước phát triển tích cực, phản ánh xu hướng xích lại gần nhau của hai cường quốc nhằm thích ứng với môi trường quốc tế

đang thay đổi nhanh chóng. Tuy nhiên, bên cạnh những điểm tương đồng và hợp tác ngày càng chặt chẽ, mối quan hệ này vẫn tồn tại nhiều thách thức mang tính cấu trúc, có thể ảnh hưởng đến sự bền vững của quan hệ đối tác chiến lược song phương. Cụ thể:

Thứ nhất, sự chênh lệch lớn về sức mạnh kinh tế và ảnh hưởng quốc tế giữa hai quốc gia đang tạo ra mối quan hệ không cân xứng. Trung Quốc với nền kinh tế lớn thứ hai thế giới và sức ảnh hưởng toàn cầu ngày càng mạnh sẽ có xu hướng giữ vai trò chi phối trong quan hệ song phương. Trong khi đó, Nga ngày càng phụ thuộc vào xuất khẩu năng lượng và tài nguyên sang Trung Quốc, đặc biệt sau khi chịu các lệnh trừng phạt nghiêm khắc từ phương Tây. Quan hệ bất đối xứng này không chỉ làm gia tăng sự lệ thuộc của Nga mà còn khiến nước này khó duy trì vị thế đối tác ngang hàng với Trung Quốc.

Thứ hai, khác biệt trong mục tiêu và định hướng địa chính trị giữa hai nước tạo ra những rào cản đáng kể trong việc phối hợp chiến lược. Nga ưu tiên bảo vệ các lợi ích chiến lược tại châu Âu và Trung Đông; trong khi Trung Quốc tập trung mở rộng ảnh hưởng tại khu vực Đông Nam Á và các nước đang phát triển. Những khác biệt này dẫn đến việc khó đạt được sự đồng thuận trong các vấn đề quốc tế lớn, từ đó làm giảm hiệu quả của hợp tác chính trị - ngoại giao lâu dài.

Thứ ba, áp lực từ các biện pháp trừng phạt và sự cạnh tranh từ các nước phương Tây tiếp tục là yếu tố cản trở quan hệ Trung Quốc - Nga. Sau cuộc khủng hoảng Ukraina (năm 2014) và đặc biệt là Chiến dịch quân sự đặc biệt của Nga từ năm 2022, Nga phải hứng chịu hàng loạt lệnh trừng phạt về kinh tế khiến nước này ngày càng bị cô lập và buộc phải tăng cường

phụ thuộc vào Trung Quốc. Trong khi đó, Trung Quốc cũng vấp phải sự nghi ngại từ phương Tây về chính sách đối ngoại và cạnh tranh công nghệ, nhất là sau chiến tranh thương mại Mỹ - Trung Quốc (năm 2018). Những áp lực này vừa làm sâu sắc thêm mối quan hệ giữa hai nước, nhưng đồng thời cũng đặt ra nguy cơ hình thành trạng thái phụ thuộc một chiều và làm suy yếu lòng tin chiến lược.

Thứ tư, sự khác biệt trong tư duy quân sự và chiến lược quốc phòng tiếp tục là điểm bất đồng tiềm ẩn. Nga có xu hướng sử dụng các biện pháp quân sự cứng rắn để xử lý xung đột, trong khi Trung Quốc thiên về cách tiếp cận mềm dẻo hơn, thông qua ngoại giao và các công cụ kinh tế. Điều này gây khó khăn trong việc phối hợp chính sách an ninh và tổ chức các hoạt động hợp tác quốc phòng hiệu quả, đặc biệt trong bối cảnh môi trường an ninh khu vực ngày càng phức tạp.

Những thách thức nêu trên đều xuất phát từ ba nguyên nhân cơ bản: 1) Sự bất cân xứng về tiềm lực kinh tế và quyền lực quốc tế; 2) Khác biệt trong định hướng chiến lược toàn cầu; 3) Ảnh hưởng tiêu cực từ môi trường quốc tế bên ngoài, đặc biệt là các lệnh trừng phạt từ phương Tây. Nếu không có cơ chế điều phối lợi ích hiệu quả và ổn định, các yếu tố này hoàn toàn có thể dẫn đến mâu thuẫn chiến lược và làm suy yếu quan hệ đối tác trong dài hạn.

Trong bối cảnh đó, Việt Nam - với vị trí chiến lược tại Đông Nam Á và là đối tác toàn diện của cả Trung Quốc và Nga - cần theo dõi chặt chẽ các diễn biến trong quan hệ Trung Quốc - Nga để có các điều chỉnh chính sách phù hợp. Quan hệ song phương giữa hai cường quốc này có thể mang lại cơ hội về hợp tác kinh tế, quốc phòng và đa phương cho Việt

Nam, song cũng đồng thời đặt ra thách thức trong việc duy trì chính sách đối ngoại cân bằng, độc lập và tự chủ. Việc ứng phó hiệu quả với các biến động trong quan hệ Trung Quốc - Nga sẽ là một trong những yếu tố then chốt giúp Việt Nam giữ vững vị thế chiến lược và bảo vệ lợi ích quốc gia trong môi trường quốc tế đang thay đổi nhanh chóng ■

¹ Xem: *China, Russia to strengthen comprehensive strategic cooperation*, <https://news.cgtn.com>, September 2020.

² Xem: *Russia - China Dialogue: The 2021 Model*, <https://russiancouncil.ru>, September 28, 2021.

³ Xem: Chính phủ Trung ương Cộng hòa nhân dân Trung Hoa, *Toàn văn Tuyên bố chung của Cộng hòa nhân dân Trung Hoa và Liên bang Nga về quan hệ quốc tế và phát triển bền vững toàn cầu trong kỷ nguyên mới*, <https://www.gov.cn>, ngày 4-2-2022.

⁴ Xem: Khổng Hà, *Thấy gì từ tuyên bố chung của Nga và Trung Quốc?*, <https://cand.com.vn>, ngày 7-2-2022.

⁵ Xem: Xi, *Putin sign joint statement on further deepening China-Russia comprehensive strategic partnership of coordination for a new era*, <https://english.cctv.com>, May 8, 2025.

⁶ Xem: *President Xi Jinping and Russian President Vladimir Putin Jointly Sign and Issue A Joint Statement on Deepening the China-Russia Comprehensive Strategic Partnership of Coordination for the New Era*, <https://www.mfa.gov.cn>, May 16, 2024.

⁷ Xem: *President Xi Jinping and Russian President Vladimir Putin Jointly Meet the Press*, <https://us.china-embassy.gov.cn>, June 16, 2024.

⁸ Xem: *President Xi Jinping Holds Talks with Russian President Vladimir Putin*, <https://www.fmprc.gov.cn>, September 2, 2025.

⁹ Xem: *China Power, How Has the China-Russia Relationship Evolved?*, <https://chinapower.csis.org>, October 8, 2025.